

V Bruselu dne 8.3.2023
COM(2023) 140 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Dočasná ochrana osob prchajících před agresivní válkou Ruska proti Ukrajině:
ohlédnutí po roce**

1. Úvod

Dne 24. února 2022 zahájilo Rusko nevyprovokovanou a neodůvodněnou útočnou válku proti Ukrajině. To se setkalo s bezprecedentní a jednotnou reakcí Evropské unie a mezinárodního společenství. **Klíčovou součástí této reakce bylo jednomyslné rozhodnutí členských států o návrhu Komise aktivovat směrnici o dočasné ochraně¹.** Dne 4. března 2022, pouhý týden po začátku války, získaly miliony vysídlených osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině okamžitý přístup na trh práce, ke vzdělávání a odborné přípravě, ke zdravotní péči a k ubytování v EU. Aktivace směrnice byla dne 28. března 2022 doplněna o desetibodový plán² pro intenzivnější evropskou koordinaci přijímání osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině. Dočasná ochrana již byla prodloužena do března 2024.

Po roce svědčí použití směrnice o dočasné ochraně o **jednotě a solidaritě** Unie s ukrajinským lidem tváří v tvář bezprecedentním výzvám. Směrnice, která byla aktivována vůbec poprvé, umožnila Unii poskytnout okamžitou ochranu a zároveň **omezit formality na minimum**. Tato ochrana byla doplněna **komplexním a harmonizovaným souborem práv**, včetně práv na pobyt, přiměřené ubytování, přístup ke vzdělávání a odborné přípravě, zdravotní péči a práva přístupu na trh práce. Směrnice vytvořila strukturu pro neobyčejné přijetí, které nabídlo velmi mnoho Evropanů, jejich rodin a komunit. V současné době požívají v EU dočasnou ochranu přibližně čtyři miliony osob. Z nich 47 % tvoří ženy a více než třetinu představují děti, jejichž ochrana zůstává rozhodující prioritou. Provádění směrnice se neobešlo bez problémů, ale díky pokračujícímu úsilí orgánů a členských států EU směrnice i nadále úspěšně plní své cíle.

Toto sdělení hodnotí provádění směrnice v průběhu jednoho roku a vychází ze sdělení „Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění potřeb“³, které bylo přijato 23. března 2022. Poskytuje přehled o tom, jak se EU podařilo umožnit a koordinovat skutečnou reakci celé společnosti na největší vysídlování na evropském území od druhé světové války. Stanoví také prioritní oblasti, v nichž je třeba pokračovat v úsilí o zajištění práv stanovených ve směrnici.

Toto sdělení dále nabídne několik úvah o dalším postupu s cílem zachovat některé klíčové poznatky a zvýšit odolnost EU a její schopnost lépe se přizpůsobit budoucím výzvám.

2. Popis situace

K únoru 2023 bylo zaznamenáno více než 16 milionů vstupů do EU z Ukrajiny a Moldavska, přičemž u 14 milionů se jednalo o ukrajinské státní příslušníky. Počet překročení hranic z EU na Ukrajinu a do Moldavska dosáhl více než 11 milionů⁴.

---

¹ [Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.](#)

² [The 10-Point Plan For stronger European coordination on welcoming people fleeing the war from Ukraine](#) (Desetibodový plán: pro intenzivnější evropskou koordinaci přijímání osob prchajících před válkou na Ukrajině).

³ [Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění potřeb.“](#)

⁴ Kumulativní počet vstupů do EU z Ukrajiny a Moldavska nezahrnuje vstupy rumunských a moldavských státních příslušníků z Moldavska do Rumunska. Dostupné údaje nám neumožňují rozlišit, kolik z toho představuje běžný pohraniční styk a kolik osob prchá před ruskou agresí vůči Ukrajině. Údaje o vstupech a výstupech udávají počet přeshraničních pohybů, nikoli jednotlivých osob. Rozdíl mezi celkovým počtem vstupů a počtem vstupů ukrajinských státních příslušníků zahrnuje vstupy státních příslušníků EU i státních

Vstupy do EU byly během prvního měsíce ruské agrese výrazně vyšší, přičemž týdenní průměr činil 800 000 vstupů do EU z Ukrajiny a Moldavska a maximum představovalo více než 200 000 vstupů denně, což mělo výrazný dopad na členské státy na hranicích s Ukrajinou. Od dubna 2022 se tento trend stabilizoval na přibližně 240 000 vstupech týdně a počet překročení hranic mezi EU a Ukrajinou se vrátil na úroveň před agresí a před pandemií.

V EU byly zaznamenány téměř čtyři miliony registrací k dočasné ochraně, z toho více než tři miliony v první polovině roku 2022. Od června 2022 počet týdenních registrací k dočasné ochraně neustále klesá, i když s určitými výkyvy. Na území Moldavské republiky je k 26. únoru celkově 90 187 cizích státních příslušníků, z toho 84 038 ukrajinských státních příslušníků a 44 751 nezletilých osob.

Na konci roku 2022 byla téměř polovina všech osob aktuálně požívajících dočasné ochrany (3,8 milionu)⁵ ubytována v Německu a Polsku, dále pak následovaly Česko, Itálie a Španělsko. Estonsko, Polsko a Česko přijaly nejvyšší počet osob požívajících dočasné ochrany na obyvatele. Většina z těchto osob jsou ukrajinští státní příslušníci, přičemž na konci roku 2022 požívalo dočasné ochrany přibližně 70 000 státních příslušníků třetích zemí jiných než Ukrajiny.

Před ruskou agresí vůči Ukrajině do EU prchají převážně dospělé ženy (47 %) a děti (34 %). Přibližně 69 % vysídlených dětí bylo mladších 13 let a 0,5 % bylo registrováno jako nezletilé osoby bez doprovodu.

Aktivace směrnice o dočasné ochraně zajistila, že azylové systémy ve všech členských státech nebudou zahlceny žádostmi o ochranu. Ukrajinští státní příslušníci představovali v roce 2022 devátou největší skupinu žadatelů o mezinárodní ochranu (28 160 osob).

Na základě spolupráce EU s mezinárodními partnery dosud více než 400 000 osob vysídlených z Ukrajiny odcestovalo do Spojených států, Kanady a Spojeného království a využilo příslušných systémů ochrany těchto zemí. Těmito zeměmi bylo schváleno dalších 900 000 víz a žádostí o přechodný pobyt.

3. Reakce na krizi: intenzivní úsilí koordinované EU

Aktivace a provádění směrnice o dočasné ochraně vyžadovaly bezprecedentní koordinaci a spolupráci mezi členskými státy a jejich příslušnými správními orgány, útvary Komise, agenturami Evropské unie, Evropskou službou pro vnější činnost a mezinárodními organizacemi.

Při zajišťování této koordinované reakce sehrála klíčovou úlohu **Platforma solidarity „Ukrajina“**⁶, zřízená Komisí bezprostředně po aktivaci směrnice. Platforma poskytuje rámec pro pravidelné výměny a zajišťuje soudržnost mezi stávajícími fóry na úrovni EU. Zabývá se širokou škálou otázek, od správy hranic po ochranu nezletilých osob, přístup ke vzdělání, přístup k zaměstnání, odborné vzdělávání a přípravu a vzdělávání dospělých i návrat domů na Ukrajinu a další přesuny z jednoho členského státu do druhého.

---

příslušníků třetích zemí jiných než Ukrajiny. Z Ukrajiny a Moldavska vstoupilo do EU více než 300 000 státních příslušníků třetích zemí kromě Ukrajiny, přičemž hlavními státními příslušníky byli Turci, občané USA, Rusové, Izraelci, Indové, Ázerbájdžánci, Gruzínci, občané Spojeného království, Moldavané a Uzbeki.

⁵ [Osoby požívající dočasné ochrany na konci měsíce podle státní příslušnosti, věku a pohlaví – měsíční údaje.](#)

⁶ Platforma solidarity sdružuje Evropskou komisi, sekretariát Rady, Evropskou službu pro vnější činnost, členské státy EU a země přidružené k Schengenu, agentury EU, mezinárodní organizace, jako je Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), a rovněž ukrajinské a moldavské orgány.

Platforma solidarity se rovněž zaměřila na zvýšení celkové připravenosti na úrovni EU vypracováním nouzových opatření v případě zvýšeného počtu příchozích z Ukrajiny, na bezpečnostní aspekty a prevenci obchodování s lidmi a na pravidelné kontakty s místními a regionálními orgány a organizacemi občanské společnosti.

Specializované podskupiny Platformy solidarity, které se zaměřují například na přesuny vysídlených osob z Moldavska a na platformu pro registraci k dočasné ochraně, sehrály klíčovou úlohu při posilování spolupráce a řešení neustále vznikajících výzev.

Platforma solidarity navíc při celkové koordinaci reakce EU na ruskou agresi vůči Ukrajině prokázala svou přidanou hodnotu tím, že nabízí flexibilní a neformální rámec pro rychlé přijetí „měkkých“ politických dokumentů (např. odpovědi na často kladené otázky zpřístupněné online, standardní operační postupy). Členské státy a další zúčastněné strany to považují za osvědčený postup, který lze v budoucnu replikovat.

3.1. Přesné údaje

Od přijetí prováděcího rozhodnutí Rady⁷ vyvinula Komise značné úsilí o koordinaci výměny informací mezi členskými státy. Jednou z hlavních výzev celkové koordinace za současných výjimečných okolností bylo shromažďování údajů, ale situace se díky přijatým opatřením neustále zlepšuje.

Od vypuknutí krize uspořádala **síť EU pro připravenost na migraci a pro řešení migračních krizí**⁸ více než sto zasedání, po nichž následovaly písemné zprávy, které poskytly společné povědomí o situaci, pokud jde o migrační důsledky ruské invaze na Ukrajinu, a o připravenosti EU a členských států. Síť funguje v plném souladu s ostatními fóry, jako jsou Platforma solidarity, opatření pro integrovanou politickou reakci EU na krizi a Evropská migrační síť, a jako součást celkové koordinace pro Ukrajinu na úrovni EU.

Agentura EU pro otázky azylu (EUAA) sehrála klíčovou úlohu při rychlém zřízení systému pro shromažďování údajů o denních registracích k dočasné ochraně. Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) rovněž zvýšila svou podporu správy vnějších hranic EU, přičemž poskytovala včasné informace o situaci na hranicích, plánovala různé scénáře možného vývoje a zahájila operativní reakci, včetně budování kapacit a sledování hrozeb přeshraniční trestné činnosti v této oblasti. Agentura pro základní práva (FRA) poskytovala prostřednictvím pravidelných věstníků další informace o provádění směrnice v několika členských státech.

Zásadní je, že v návaznosti na desetibodový plán ze dne 28. března 2022 byla za pouhých šest týdnů vytvořena **platforma pro registraci k dočasné ochraně**. Za účelem odhalení dvojí registrace v rámci téhož členského státu a mezi členskými státy EU si 25 členských států vyměňuje informace o osobách požívajících dočasné ochrany a odpovídající ochrany dostupné podle vnitrostátního práva.

---

⁷ [Prováděcí rozhodnutí Rady \(EU\) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.](#)

⁸ Tato síť reaguje na potřebu poskytovat přesný, aktualizovaný a společný situační obraz jako základ pro rychlé politické a operační rozhodování. Sleduje přeshraniční pohyb osob z Ukrajiny do EU, prvotní přijetí a provádění směrnice o dočasné ochraně, včetně trendů týdenních registrací a podrobných informací o přístupu ke vzdělávání, zaměstnání a zdravotní péči. [Doporučení Komise \(EU\) 2020/1366 ze dne 23. září 2020 o mechanismu EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací.](#)

3.2. Poskytování informací

Komise (zejména s podporou agentury EUAA) vytvořila síť informačních center, která je součástí stávající sítě hlavních dopravních uzlů v členských státech a usnadňuje další pohyb osob prchajících před ruskou agresí a vstupujících do EU a také poskytuje klíčové informace o orgánech a dalších oficiálních zdrojích informací.

Po aktivaci směrnice Komise rychle zahájila komunikační kampaň s cílem informovat osoby prchající před ruskou agresí vůči Ukrajině o jejich právech. To byl klíčový prvek ústředních internetových stránek EU s názvem „Solidarita EU s Ukrajinou“⁹. Internetové stránky, přeložené do ukrajinštiny a ruštiny, obsahují praktické informace pro osoby prchající před ruskou agresí a přijíždějící do EU a interaktivní mapu s klíčovými kontaktními místy v jednotlivých členských státech.

Souběžně s tím byly provedeny *ad hoc* komunikační akce v oblasti prevence obchodování s lidmi, informovanosti o dezinformacích, iniciativy Bezpečné domovy a pilotní iniciativy rezervoáru talentů pro osoby prchající před ruskou agresí vůči Ukrajině.

Komise rovněž zpřístupnila linku pomoci EU¹⁰ v ukrajinštině a ruštině. Komunikační a informační akce jsou úzce koordinovány s členskými státy EU, agenturou EUAA a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami, včetně ukrajinských orgánů. Dne 24. února 2023 spustila Komise internetové stránky věnované roku ukrajinského odporu¹¹.

3.3. Rozsah dočasné ochrany

Dočasná ochrana se vztahuje na osoby, které opustily Ukrajinu 24. února 2022 nebo později v důsledku ruské vojenské invaze a které spadají do osobní působnosti prováděcího rozhodnutí Rady¹². V praxi mnoho členských států rozšířilo rozsah ochrany na ukrajinské státní příslušníky, kteří vstoupili na jejich území před 24. únorem 2022.

Prováděcí rozhodnutí Rady, kterým byla aktivována směrnice o dočasné ochraně, rovněž chrání státní příslušníky třetích zemí jiných než Ukrajiny a osoby bez státní příslušnosti, kteří měli na Ukrajině trvalý pobyt před 24. únorem 2022 a kteří se za bezpečných a trvalých podmínek nemohou vrátit do své země nebo oblasti původu¹³.

V mnoha členských státech požívali práv spojených s dočasnou ochranou i státní příslušníci třetích zemí, kteří na Ukrajině měli jiná dočasná práva k pobytu, např. studenti¹⁴. Ve většině členských států, ale ne ve všech, se na ostatní státní příslušníky třetích zemí, kteří požívají dočasné ochrany, vztahují stejné správní postupy jako na ukrajinské státní příslušníky¹⁵.

Zároveň členské státy, které se rozhodly vůči státním příslušníkům třetích zemí jiných než Ukrajiny uplatňovat jinou formu ochrany než dočasnou ochranu¹⁶, přijaly opatření k zajištění

---

⁹ [Solidarita EU s Ukrajinou.](#)

¹⁰ [Linka pomoci EU.](#)

¹¹ [Jeden rok odporu Ukrajiny.](#)

¹² Ustanovení čl. 2 odst. 1 a 2 prováděcího rozhodnutí Rady.

¹³ Rozhodnutí stanoví, že pro tyto kategorie osob uplatňují členské státy buď dočasnou ochranu, nebo odpovídající ochranu podle vnitrostátního práva. Většina členských států se vyhnula uplatňování dvojího systému a státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, kteří měli trvalý pobyt na Ukrajině, požívali práv spojených s dočasnou ochranou, a nikoli s jinými formami odpovídající ochrany dostupnými podle vnitrostátního práva.

¹⁴ Ačkoliv jsou tato ustanovení rok po začátku agrese v některých členských státech, jako je Nizozemsko, pozastavována.

¹⁵ V Polsku jsou státní příslušníci třetích zemí administrativně spravováni prostřednictvím Cizineckého úřadu.

¹⁶ Rakousko, Estonsko, Řecko a Švédsko.

urychleného procesu registrace, aby byla práva, která z ní vyplývají, uplatňována stejně rychle jako v případě ukrajinských státních příslušníků. V každém případě je i nadále důležité, aby žádný správní postup nevedl k nepřiměřeným prodlevám při požívání práv spojených s dočasnou ochranou¹⁷.

Od listopadu 2022 se kromě necelých 300 osob bez státní příslušnosti dostalo v celé EU dočasné ochrany přibližně 70 000 státním příslušníkům třetích zemí jiných než Ukrajiny¹⁸.

3.4. Přístup k registraci a dokumentaci

Aby se dočasná ochrana stala skutečností, členské státy urychleně zavedly zrychlená řízení pro registraci a vydávání dokumentace. Organům členských států se tak podařilo rychle poskytnout ochranu tam, kde tradiční azylové systémy mohly být zahlceny.

Většina vysídlených osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině přijela s úředními doklady nebo biometrickými pasy, což usnadnilo kontrolu způsobilosti pro dočasnou ochranu. Inovace v oblasti poskytování informací, registrace a vydávání dokumentů kromě toho pomohly zajistit rychlý přístup k právům spojeným s dočasnou ochranou. To zahrnovalo automatické push zprávy, digitální registraci a následné zpracování a někdy i vydávání digitální identifikace. V případech, kdy lidé neměli požadovanou dokumentaci, zajistila většina členských států soulad s pokyny Komise, jejichž účelem bylo zmírnit požadavky při povolování vstupu.

V mnoha členských státech poskytovaly významnou podporu ukrajinská velvyslanectví a konzuláty, které se ujaly (opětovného) vydávání cestovních pasů nebo poskytovaly jiná osvědčení o občanském stavu. Rovněž bylo podporováno používání zvláštních mobilních aplikací (jako je ukrajinská aplikace DiiA), které umožňují vysídleným osobám přístup k jejich digitálním dokumentům, jakož i k informacím o veřejných službách. Jednotná kontaktní místa a další zrychlená opatření pomohla urychlit praktický přístup ke službám.

Podle průzkumu provedeného agenturou FRA v srpnu 2022 většina respondentů uvedla, že se při cestě do EU a v rámci EU nesetkala s obtížemi, a většina z nich byla toho názoru, že jim byl poskytnut dostatek informací o jejich právech a službách, které mají k dispozici¹⁹.

Existují různé zprávy o sporadických obtížích, s nimiž se při přístupu k dočasné ochraně setkávají někteří státní příslušníci třetích zemí, jakož i Romové a jiné znevýhodněné skupiny (např. osoby LGBTIQ a také osoby se zdravotním postižením). Konkrétně se někteří Romové při přístupu k ochraně potýkali s obtížemi v důsledku toho, že v okamžiku příchodu do EU jim chyběla dokumentace z Ukrajiny, a osoby se zdravotním postižením měly potíže s přístupem ke konkrétním druhům podpory z důvodu neuznání osvědčení o zdravotním postižení nebo jiné dokumentace. Agentura FRA v tomto ohledu zaznamenala potřebu komplexnějších údajů, jakož i potřebu cílených opatření.

V souladu s postojem, že přístup do EU by měl být umožněn všem osobám prchajícím před ruskou agresí vůči Ukrajině bez ohledu na jejich státní příslušnost, etnickou příslušnost nebo barvu pleti, Komise navázala na všech úrovních kontakt s členskými státy EU, ukrajinskými orgány a Moldavskou republikou, aby usnadnila bezpečný příjezd státních příslušníků třetích zemí, Romů a dalších znevýhodněných skupin.

---

¹⁷ Například Rakousko a Estonsko uplatňují zrychlené postupy.

¹⁸ [Osoby požívající dočasné ochrany na konci měsíce podle státní příslušnosti, věku a pohlaví – měsíční údaje.](#)

¹⁹ [Fleeing Ukraine: Displaced people's experiences in the EU](#) (Útěk z Ukrajiny: Zkušenosti vysídlených osob v EU).

Komise bude pokračovat ve spolupráci s členskými státy s cílem zajistit, aby všechna opatření na podporu osob vysídlených z Ukrajiny v EU byla prováděna při plném dodržování základních práv a požadavků na nediskriminaci vyplývajících z práva Unie, včetně Listiny základních práv, a mezinárodního práva²⁰. Od okamžiku prvního příjezdu je třeba přijmout zvláštní opatření, která povedou k přijetí a integraci, s cílem řešit potřeby zranitelných skupin, které jsou vystaveny většímu riziku diskriminace, sexuálního a pracovního vykořisťování a zneužívání, jakož i obchodování s lidmi, například různých kategorií zranitelných dětí²¹ a žen.

Vzhledem k tomu, že dočasná ochrana byla prodloužena do března 2024, je pro správní orgány členských států výzvou povolení k pobytu prodloužit. Členské státy za tímto účelem přijímají různé modely, od automatického prodloužování platnosti čipů až po zaslání nových karet nebo osobní obnovení na příslušném správním úřadě. Komise vybízí členské státy, aby pokračovaly ve svém odhodlání a v úsilí o urychlení vydávání nebo obnovování povolení k pobytu. V zájmu usnadnění volného pohybu v rámci EU by členské státy měly v Schengenském informačním systému zaregistrovat vzor povolení k pobytu vydávaných členskými státy (přílohy 22 a 23 Praktické příručky pro příslušníky pohraniční stráže) a všech různých nově vydávaných pobytových průkazů totožnosti týkajících se dočasné ochrany.

4. Celospolečenský přístup

Koordinovaná reakce na velké vysídlování osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině se dotkla všech oblastí společnosti v EU. Za přispění soukromých občanů, sociálních partnerů, nevládních organizací, veřejných orgánů a mezinárodních organizací se EU podařilo poskytnout soudržnou reakci a uplatňovat práva zakotvená ve směrnici o dočasné ochraně.

4.1. Zvláštní ochrana dětí

Ochrana dětí je ústředním prvkem podpory EU osobám prchajícím před ruskou agresí vůči Ukrajině. V současné době hledá útočiště v EU téměř pětina ukrajinských dětí.

Z velkého počtu dětí, které přišly z Ukrajiny do EU, bylo jen málo dětí registrováno jako děti bez doprovodu nebo odloučené děti ve smyslu práva Unie²². Je tomu tak proto, že mnoho dětí přijíždí v doprovodu opatrovníka jmenovaného na Ukrajině, včetně více než 5 000 dětí evakuovaných z ukrajinských institucí, spolu s jejich opatrovníky. Tyto děti jsou obzvláště zranitelné a značný počet z nich tvoří děti se zdravotním postižením.

Způsoby příjezdu a zvláštní potřeby ochrany představovaly pro hostitelské členské státy výzvu. V raných fázích vysídlování byly výzvy spojeny se zajištěním **registrace** dětí bez doprovodu a odloučených dětí, dětí přicházejících s ukrajinskými opatrovníky a skupin dětí ze zařízení ústavní péče.

²⁰ [Sdělení Komise – Operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí Rady 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana \(2022/C 126 I/01\).](#)

²¹ [Unaccompanied and Separated Children fleeing from war in Ukraine - Frequently Asked Questions on Registration, Reception and Care](#) (Děti bez doprovodu a odloučené děti prchající před válkou na Ukrajině – často kladené otázky týkající se registrace, přijímání a péče).

²² „Nezletilými osobami bez doprovodu“ se rozumějí státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti mladší osmnácti let, které na území členských států vstoupí bez doprovodu zletilé osoby za ně odpovědné, ať už podle zákona, či zvyklostí, a to po celou dobu, kdy jim takovou osobou není poskytována účinná péče, nebo nezletilé osoby, které zůstanou bez doprovodu poté, co vstoupí na území členských států (čl. 2 písm. f) směrnice 2001/55/ES o dočasné ochraně).

„Odloučeným dítětem“ se rozumí dítě, které vstoupí na území členských států v doprovodu příbuzných nebo známých (nepříbuzných) dospělých osob, přičemž v druhém případě někdy rodič (rodiče) těmto osobám udělí povolení cestovat s dítětem a/nebo poskytovat dočasnou péči (příklad: ukrajinská matka cestuje se svými vlastními dětmi a dětmi z jiné rodiny).

Od počátečních fází konfliktu Komise úzce spolupracovala s příslušnými zúčastněnými stranami v členských státech a bude tak činit i nadále, aby zajistila, že tyto četné problémy budou řešeny komplexním a soudržným způsobem.

I když jsou uznávány oprávněné obavy ukrajinských zúčastněných stran o zachování jednoty a sledování těchto zvláště zranitelných kategorií dětí, je důležité zajistit vysokou úroveň přijetí a péče v deinstitucionalizovaném prostředí²³, aby byly děti ubytovány v souladu s normami EU pro komunitní a rodinnou péči. EU je připravena spolupracovat s ukrajinskými orgány na nalezení řešení, která umožní vysoce kvalitní alternativní péči o členy skupiny při zachování úzkých kontaktů mezi členy skupiny a jejich ukrajinským opatrovníkem. Bude důležité zajistit, aby podpora a ochrana byly přizpůsobeny věku, pohlaví, schopnostem a jiným formám rozmanitosti podle individuálních potřeb každého dítěte.

V provozních pokynech k uplatňování směrnice o dočasné ochraně²⁴ Komise radila, jak registrovat každou kategorii dětí během tranzitu a v zemi, kde získají dočasnou ochranu. V rámci desetibodového plánu Komise úzce spolupracovala s odborníky a zúčastněnými stranami, aby určila konkrétní problémy související s přijímáním nejzranitelnějších kategorií dětí přicházejících z Ukrajiny a péči o ně. Tato práce vyústila v komplexní doporučení, která byla zveřejněna ve formě dokumentu „Často kladené otázky týkající se registrace, přijímání a péče o děti bez doprovodu a odloučené děti z Ukrajiny²⁵“.

Komise úzce spolupracuje s fondem UNICEF, aby v hostitelských členských státech zajistila odpovídající přijetí dětí evakuovaných ve skupinách z ukrajinských institucí a péči o ně a podpořila ukrajinskou reformu zaměřenou na deinstitucionalizaci. EU kromě toho úzce spolupracuje se svými ukrajinskými protějšky na otázce, jak při pátrání po **pohřešovaných dětech** co nejlépe pomoci ukrajinským orgánům a ukrajinským rodičům nebo zákonným zástupcům, a to při plném dodržování právních předpisů EU o ochraně údajů a práv dětí a jejich zástupců.

Další otázka se týká **uznávání rozhodnutí o opatrovnictví z Ukrajiny**. Stále existují zprávy o obtížích, k nimž dochází v členských státech při získávání přímého uznání rozhodnutí o opatrovnictví vydaných příslušnými orgány na Ukrajině, ačkoli jak Ukrajina, tak členské státy uplatňují Haagskou úmluvu o ochraně dětí z roku 1996²⁶. Zúčastněné strany rovněž naznačují, že po několika měsících od vstupu do EU se vztahy mezi dětmi a jejich ukrajinskými opatrovníky začínají zhoršovat, protože tato ujednání byla často chápána jako dočasná. To bude pro služby ochrany dětí v členských státech představovat nové výzvy. S cílem předcházet tomuto trendu podnikly některé členské státy včasné kroky jmenováním místních opatrovníků, kteří ukrajinské opatrovníky podporují a vedou.

---

²³ Unie přikládá význam deinstitucionalizaci, která se odráží v obecném politickém rámci EU. Například doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti, stanoví: „Měla by být podporována kvalitní komunitní nebo rodinná péče za účelem deinstitucionalizace dětí. Umístění dětí do ústavní péče by mělo být využíváno pouze pokud je to v nejlepším zájmu dítěte, a to při zohlednění celkové situace dítěte a s ohledem na individuální potřeby dítěte.“

²⁴ [Sdělení Komise – Operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí Rady 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.](#)

²⁵ [Frequently Asked Questions on registration, reception and care for unaccompanied and separated children fleeing from war in Ukraine](#) (Často kladené otázky týkající se registrace a přijímání dětí bez doprovodu a odloučených dětí přicházejících před válkou na Ukrajině a péče o ně).

²⁶ [Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráce ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí.](#)

Komise rovněž úzce spolupracovala s Evropskou opatrovnickou sítí, která shromáždila a zpřístupnila osvědčené postupy vypracované v členských státech a související s přijímáním zranitelných dětí a péčí o ně²⁷. Výzvy týkající se ochrany dětí byly rovněž prozkoumány společně s členskými státy na různých zasedáních Platformy solidarity a na specializovaných technických setkáních se zeměmi, které přijaly většinu dětí evakuovaných z ukrajinských institucí.

V budoucnu **bude mobilizována cílená finanční pomoc**. Předsedkyně von der Leyenová v únoru 2023 v Kyjevě oznámila podporu EU reformě zaměřené na deinstitucionalizaci na Ukrajině. Před ruskou invazí se na Ukrajině nacházelo více než 100 000 dětí v ústavní péči a Ukrajina se chce posunout směrem ke komunitní a rodinné péči. Cílem reformy je navrhnout moderní strategii péče o děti, včetně budování kapacit, a financovat twinningový projekt za účelem sdílení našich osvědčených postupů.

V EU fondy v oblasti vnitřních věcí přímo podporují pomoc osobám ve zranitelném postavení, přijímání dětí, zejména v případě, že jsou bez doprovodu, a osob se zdravotním postižením, včetně dětí, jakož i včasnou identifikaci osob ohrožených obchodováním s lidmi a jejich předáváním specializovaným službám. Kromě toho lze ke zvýšení podpory na relokaci dětí bez doprovodu do rodinné a komunitní péče využít Evropský sociální fond plus (dále jen „ESF+“). Zvláštní pozornost by měla být věnována potřebám dětí se zdravotním postižením. Fond ESF+ na období 2021–2027 bude rovněž schopen podporovat systémy sociální ochrany se zvláštním větším zaměřením na děti, znevýhodněné skupiny a osoby se zdravotním postižením, a to zejména podporou přístupnosti těchto systémů.

Další kroky:

- Komise na podporu přechodu Ukrajiny k deinstitucionalizaci péče o děti mobilizuje 10 milionů EUR.
- V rámci EU bude Platforma solidarity podle potřeby podporovat koordinaci převodu dětí bez doprovodu do rodinné a komunitní péče.
- Komise bude s ukrajinskými a polskými orgány a příslušnými zúčastněnými stranami spolupracovat na projektu v zařízení péče o děti v Polsku, v němž je ubytován velký počet ukrajinských dětí, jako na pilotním projektu reformy zaměřené na deinstitucionalizaci na Ukrajině.
- Komise aktualizuje stávající pokyny pro členské státy s cílem zajistit registraci dětí, které přijíždějí do EU v doprovodu svých ukrajinských opatrovníků, aby bylo zaručeno zapojení vnitrostátních služeb na ochranu dětí.

4.2. Řešení rizik obchodování s lidmi a podpora obětí válečných zločinů

Komise, členské státy a příslušné agentury EU zavádějí činnosti v oblasti rychlého zvyšování informovanosti a prevence. Počet potvrzených případů obchodování s lidmi souvisejících s vysídlenými osobami z Ukrajiny je v současné době nízký²⁸. Riziko obchodování s lidmi,

---

²⁷ [Practices regarding unaccompanied and separated children from Ukraine](#) (Postupy týkající se dětí bez doprovodu a odloučených dětí z Ukrajiny).

²⁸ Ruská válečná agrese vůči Ukrajině – široký dopad na základní práva v EU, bulletin č. 2, Agentura Evropské unie pro základní práva ([The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU \(europa.eu\)](#)).

zejména pokud jde o ženy a děti, však zůstane vysoké a zvýší se, pokud se zhorší hospodářská situace některých vysídlených osob, což může zvýšit jejich zranitelnost²⁹.

Platforma solidarity schválila dne 11. května 2022 zvláštní společný plán boje proti obchodování s lidmi³⁰, který byl vypracován a prováděn pod vedením koordinátorky EU pro boj proti obchodování s lidmi. Plán sleduje pět cílů: 1) zvyšování informovanosti; 2) posílení prevence; 3) silnější prosazování práva a justiční reakce; 4) zlepšení včasné identifikace, podpory a ochrany obětí; 5) řešení rizik obchodování s lidmi v zemích mimo EU, zejména na Ukrajině a v Moldavské republice. Opatření a doporučení uvedená v plánu doplňují směrnici o dočasné ochraně, která významně přispěla ke snížení zranitelnosti osob, které prchají před ruskou agresí proti Ukrajině, vůči obchodování s lidmi. Komise informovala o provádění plánu ve čtvrté zprávě o pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi, která byla přijata dne 19. prosince 2022³¹.

Všechny činnosti byly dokončeny nebo probíhají. Koordinátorka EU pro boj proti obchodování s lidmi nadále sleduje provádění plánu v úzké spolupráci s národními zpravodaji a rovnocennými mechanismy³², evropskou platformou občanské společnosti pro boj proti obchodování s lidmi a agenturami EU.

V rámci koordinovaného přístupu se opatření pro boj proti obchodování s vysídlenými osobami z Ukrajiny přijímají v rámci evropské multidisciplinární platformy pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (EMPACT), do níž jsou zapojeny donucovací a justiční orgány, jakož i inspektoráty práce. Členské státy a agentury EU školí příslušné zúčastněné strany, aby dokázaly odhalit známky obchodování s lidmi.

Europol ve spolupráci s členskými státy nadále sleduje situaci prostřednictvím informací, které obdrží prostřednictvím aplikace sítě pro bezpečnou výměnu informací (SIENA). Členské státy by s Europelem měly i nadále sdílet informace o možných případech obchodování s lidmi.

Kromě toho Evropský orgán pro pracovní záležitosti organizuje setkání s vnitrostátními donucovacími orgány a orgány pro pracovní záležitosti a sociálními partnery, která se zabývají zranitelnými místy a riziky spojenými s nehlášenou prací a pracovním vykořisťováním, a to v rámci podskupiny evropské platformy pro řešení problematiky nehlášené práce mezi vysídlenými osobami z Ukrajiny.

Souběžně s tímto úsilím se Komise snaží zajistit, aby se vysídleným osobám z Ukrajiny, které jsou oběťmi válečných zločinů, dostalo podpory a ochrany v EU, jak stanoví směrnice o

---

²⁹ [International Labour Organisation and European Labour Authority joined forces to reduce the risks of undeclared work, labour exploitation and trafficking in persons fleeing the war in Ukraine \(Mezinárodní organizace práce a Evropský orgán pro pracovní záležitosti spojily své síly s cílem snížit riziko nehlášené práce, pracovního vykořisťování a obchodování s lidmi prchajícími před válkou na Ukrajině\) | Evropský orgán pro pracovní záležitosti \(europa.eu\).](#)

³⁰ [Common Anti-Trafficking Plan to address the risks of trafficking in human beings and support potential victims among those fleeing the war in Ukraine](#) (Společný plán boje proti obchodování s lidmi s cílem řešit rizika obchodování s lidmi a podporovat potenciální oběti z řad osob prchajících před válkou na Ukrajině).

³¹ [Zpráva o pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi \(čtvrtá zpráva\).](#)

³² Národní zpravodajové nebo rovnocenné mechanismy v členských státech přispívají k pochopení obchodování s lidmi v jeho různých formách vykořisťování tím, že pravidelně shromažďují a analyzují údaje, hodnotí účinnost a dopad vnitrostátních politik a opatření proti obchodování s lidmi a na podporu obětí a předkládají doporučení pro zlepšení politik a postupů zaměřených na všechny formy obchodování s lidmi ([Zintenzivnění koordinované reakce \(europa.eu\)](#)).

právech obětí³³. V rámci platformy EU pro práva obětí Komise úzce spolupracuje s orgány a agenturami EU, jako je Eurojust, a s nevládními organizacemi, které jsou z hlediska práv obětí relevantní, s cílem zajistit, aby byla zohledněna práva obětí válečných zločinů. Dne 21. září 2022 Eurojust a úřad veřejného žalobce při Mezinárodním trestním soudu společně zveřejnily pokyny pro organizace občanské společnosti k dokumentaci mezinárodních zločinů a porušování lidských práv pro účely vyvození odpovědnosti³⁴. V souvislosti s probíhajícím vyšetřováním v členských státech EU je obzvláště důležité zajistit, aby se oběti mohly plně dovolávat svých práv.

Další kroky:

- Koordinátorka EU pro boj proti obchodování s lidmi bude provádění společného plánu pro boj proti obchodování s lidmi nadále sledovat a podle potřeby jej aktualizovat.
- Členské státy jsou naléhavě vyzývány, aby s Europolem sdílely informace o případech obchodování s lidmi s cílem maximalizovat dopad koordinovaného přístupu.
- Evropský orgán pro pracovní záležitosti bude do specializované skupiny pro nehlášenou práci mezi osobami vysídlenými v důsledku války proti Ukrajině i nadále zapojovat klíčové zúčastněné strany a svá zjištění předloží Platformě solidarity.

4.3. Přístup ke vzdělávání a odborné přípravě

Vzdělávání je nezbytné pro začlenění a pomáhá zlepšovat sociální a emocionální pohodu dětí vysídlených v důsledku ruské agrese, z nichž mnohé již zažily narušení školní docházky v důsledku pandemie COVID-19.

Podle směrnice o dočasné ochraně by členské státy měly umožnit osobám mladším 18 let přístup ke vzdělávacímu systému za stejných podmínek jako státním příslušníkům hostitelského členského státu. Přístup do všeobecného vzdělávacího systému mohou rovněž umožnit dospělým osobám požívajícím dočasnou ochranu.

Členské státy EU vyvinuly značné úsilí o rychlé začlenění vysídlených dětí z Ukrajiny do svých vzdělávacích systémů, a to od předškolního vzdělávání a péče až po vysokoškolské vzdělávání³⁵. Na začátku školního roku 2022/2023 bylo však ve vzdělávacích systémech v celé EU zapsáno pouze půl milionu ukrajinských dětí³⁶. Navíc, v lokalitách, kde je počet vysídlených dětí obzvláště vysoký, je i nadále nutností posílení základní infrastruktury, a to vedle potřeby nábory a školení učitelů, školitelů a pečovatелů. Jako kriticky důležitá se ukazuje další jazyková a psychosociální podpora, která by tam, kde není dostatečně dostupná, měla být posílena, aby se udržela míra zápisu do škol a řešily vznikající problémy.

S tím, jak ruská agrese pokračuje, je zápis do vzdělávání rozhodující pro to, aby všechny děti vysídlené z Ukrajiny, včetně dětí se zdravotním postižením, dosáhly svého plného potenciálu a položily základy pro svou budoucnost. Dětem ve věku blízkém dospělosti to může rovněž usnadnit pozdější začlenění na trh práce. Vzdělání získané v EU bude mít rovněž význam pro pozdější rekonstrukci a obnovu Ukrajiny.

---

³³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57).

³⁴ <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-icc-csos-guidelines.pdf>

³⁵ Na začátku školního roku 2022/2023 bylo ve vzdělávacích systémech v celé EU zapsáno přibližně půl milionu ukrajinských dětí.

³⁶ [European Education Area - Quality education and training for all](#) (Evropský prostor vzdělávání – kvalitní vzdělávání a odborná příprava pro všechny).

S cílem usnadnit přechod a zároveň umožnit dětem, aby si udržely pouto s ukrajinskou kulturou a jazykem, najaly některé členské státy do škol ukrajinsky mluvící pomocné učitele, přidaly do škol a knihoven ukrajinské učebnice a poskytly ukrajinským rodičům zvláštní informační materiály. Ukrajinské orgány kromě toho v některých případech spolupracovaly se školami a vzdělávacími orgány v členských státech, aby zajistily, že se ukrajinské učební osnovy, využívání on-line zdrojů a začlenění do nové školy v hostitelské zemi budou moci vzájemně doplňovat³⁷. Na Evropském summitu o vzdělávání dne 1. prosince 2022 byla oznámena podpora pro vydání ukrajinských učebnic.

V tomto ohledu jsou rozhodující dohody o uznání doby studia na škole v hostitelské zemi po návratu na Ukrajinu. Tyto dohody o uznání pomáhají zajistit kontinuitu vzdělávání a uznávání dosažených výsledků a kvalifikací a mohou pomoci rodičům a dětem vyhnout se pocitu, že si musí vybrat mezi začleněním v hostitelské zemi a dalším vzděláváním při návratu na Ukrajinu. Praktická příručka Komise pro začleňování vysídlených dětí z Ukrajiny do vzdělávacích systémů členských států z června 2022 nadto shrnuje včasné osvědčené postupy týkající se všech aspektů začleňování do škol³⁸. Nyní je důležité, aby členské státy na toto úsilí navázaly a řešily problémy ve všech příslušných aspektech, například podporou inkluze vysídlených dětí ze strany škol a pedagogických pracovníků, cílenými činnostmi souvisejícími s psychosociální podporou a osvojováním jazyka, spoluprací s vysídlenými rodinami a komunitami nebo tím, že pomohou vysídleným dětem udržovat si vazbu na Ukrajinu.

Na podporu členských států a zejména učitelů v jejich úsilí poskytuje EU zdroje a informace o vzdělávání a odborné přípravě určené vysídleným rodičům, žákům, školám a učitelům, jakož i zúčastněným stranám a organizacím, které se podílejí na poskytování solidární pomoci v členských státech EU. Evropský sociální fond plus (ESF+) poskytl značné zdroje na odbornou přípravu učitelů, zvýšení dostupnosti vzdělávání a poskytování adaptačních programů pro děti. Ty jsou k dispozici na portálu Evropského prostoru vzdělávání a na **Evropské platformě pro školní vzdělávání**³⁹, která je nástupcem portálu **School Education Gateway**⁴⁰ a novým domovem komunity eTwinning.

Evropská platforma pro školní vzdělávání slouží učitelům, vedoucím pracovníkům škol, výzkumným pracovníkům, učitelům pedagogických škol, tvůrcům politik a dalším odborníkům pracujícím v oblasti školního vzdělávání, včetně předškolního vzdělávání a péče, jakož i odborného vzdělávání a přípravy. Na podporu inkluze vysídlených dětí z Ukrajiny spustila Komise specializovanou internetovou stránku, která pro zúčastněné strany v oblasti vzdělávání nabízí širokou škálu různých zdrojů⁴¹. Součástí platformy je také řada bezplatných online kurzů profesního rozvoje na témata související se vzděláváním uprchlíků. Online komunitní platforma pro učitele a zaměstnance škol, **eTwinning**, vytvořila specializované diskusní skupiny na podporu učitelů (a jejich žáků) na Ukrajině anebo v sousedních zemích a na podporu evropských učitelů s cílem podpořit začleňování a rozmanitost ve třídách. Všichni

---

³⁷ Webová stránka [Ukrajinské vzdělávání v nouzi](#) poskytuje informace o ukrajinském vzdělávacím systému a učebních osnovách a jejím cílem je pomoci ukrajinským dětem přizpůsobit se novým školám a učebním osnovám v zahraničí.

³⁸ [Podpora inkluze vysídlených dětí z Ukrajiny ve vzdělávání: faktory, klíčové principy a postupy ve školním roce 2022–2023.](#)

³⁹ [Evropská platforma pro školní vzdělávání.](#)

⁴⁰ [Portál School Education Gateway.](#)

⁴¹ [Education and support for Ukrainian refugees](#) (Vzdělávání a podpora pro ukrajinské uprchlíky). Vstupní stránka byla původně vytvořena na online portálu School Education Gateway, který byl k 1. říjnu 2022 převeden na Evropskou platformu pro školní vzdělávání.

vysídlení učitelé z Ukrajiny, kteří naváží spojení se školou v hostitelské zemi, mohou získat plný přístup ke komunitě eTwinning a zahájit vlastní konkrétní projekty.

Komise rovněž **mobilizovala program Erasmus+**, aby studenti studující na ukrajinské vysokoškolské instituci na jakékoli úrovni studia – od krátkého cyklu, bakalářského a magisterského studia až po doktorandské studium – mohli získat grant na studium po dobu až 12 měsíců na svých přijímajících vysokoškolských institucích v členském státě EU nebo třetí zemi přidružené k programu Erasmus+. Studenti a čerství absolventi ukrajinských vysokoškolských institucí mohou také absolvovat stáž financovanou z programu Erasmus+. Zaměstnanci ukrajinských vysokoškolských institucí mohou rovněž v rámci programu Erasmus+ obdržet krátkodobý grant. Kromě akcí v oblasti mobility studentů a zaměstnanců budou pro studenty, zaměstnance a vzdělávací instituce z Ukrajiny nadále otevřeny projekty v oblasti vysokoškolského vzdělávání a odborného vzdělávání a odborné přípravy, jakož i společné magisterské studium Erasmus Mundus. Dále mohou být předloženy návrhy projektů partnerství pro spolupráci na podporu vysokoškolských institucí na Ukrajině.

Nová **online platforma jazykové podpory programu Erasmus+** pomáhá studentům, účastníkům vzdělávání, pedagogickým pracovníkům, profesorům a dalším pracovníkům ve výchově a vzdělávání, kteří se účastní projektů v rámci programu Erasmus+, získat jazykové dovednosti.

Přístup ke vzdělávání a odborné přípravě je rovněž důležitý pro dospělé, kteří potřebují dokončit vzdělávací programy zahájené na Ukrajině nebo doplnit svou stávající kvalifikaci a vzdělání, aby získali přístup k práci odpovídající jejich profilu. Pokyny EU pro pomoc lidem prchajícím před ruskou agresí při přístupu na trh práce, k odbornému vzdělávání a přípravě a vzdělávání dospělých vyzývají členské státy, aby poskytovaly cílené příležitosti k prohlubování dovedností a změně kvalifikace, odborné vzdělávání a přípravu nebo praktické zkušenosti na pracovišti, včetně jazykové přípravy⁴².

Komise bude i nadále podporovat členské státy při poskytování přístupu ke vzdělání ukrajinským žákům a studentům a při řešení stávajících problémů a zároveň posilovat kontakty s ukrajinskými orgány, a to i prostřednictvím skupiny EU pro solidaritu v oblasti vzdělávání pro Ukrajinu, která již podporuje výměnu informací a zkušeností mezi členskými státy ve všech záležitostech týkajících se podpory vysídlených osob z Ukrajiny, pokud jde o vzdělávání.

Komise rovněž nadále podporuje ukrajinskou **výzkumnou a akademickou obec**, včetně výzkumných pracovníků prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině. V rámci programu Marie Curie-Sklodowska byl zahájen zvláštní program stipendií ve výši 25 milionů EUR a Evropská rada pro inovace uvolnila akci ve výši 20 milionů EUR na podporu startupů z oblasti deep tech na Ukrajině. Iniciativa ERA4Ukraine v rámci programu Horizont Evropa slouží jako jednotné kontaktní místo pro informace pro výzkumné pracovníky prchající z Ukrajiny, a to ve spolupráci s členskými státy a přidruženými zeměmi programu Horizont Evropa.

Další kroky:

- Komise bude v rámci skupiny EU pro solidaritu v oblasti vzdělávání pro Ukrajinu spolupracovat s členskými státy na zvýšení počtu studentů zapsaných ve školách podporou pravidelné výměny informací o jejich pokroku, výzvách a osvědčených

---

⁴² [Sdělení Komise o pokynech pro přístup na trh práce, k odbornému vzdělávání a přípravě a vzdělávání dospělých osob prchajících před válečnou agresí Ruska proti Ukrajině.](#)

postupech. Bude posílen kontakt s ukrajinskými orgány s cílem povzbudit ukrajinské rodiče, aby posílali své děti do škol v EU.

- Komise v rámci nových ukrajinských učebních osnov dodá do jara 2023 žákům pátých tříd půl milionu učebnic v ukrajinském jazyce.
- Prostřednictvím svých online platforem bude Komise i nadále podporovat učitele a školy online materiály, osvědčenými postupy a kurzy odborné přípravy se zvláštním důrazem na výuku jazyků, psychosociální podporu a inkluzivní vzdělávání.
- Komise bude i nadále vybízet členské státy, aby v souladu se svým doporučením a praktickými radami pro flexibilní uznávání kvalifikací plně využívaly dovedností a schopností vysídlených pedagogických pracovníků z Ukrajiny.
- Komise prostřednictvím akce programu Erasmus+ „Budování kapacit v oblasti vysokoškolského vzdělávání“ provede opatření v hodnotě 5 milionů EUR k vytvoření otevřeného vzdělávacího digitálního prostředí pro studenty, kteří uprchli z Ukrajiny nebo byli v zemi vysídleni.
- Komise bude mladým ukrajinským absolventům v rámci programu EU „Blue Book“ i nadále nabízet účast na stážích.
- Komise rovněž zintenzivní výměny s ukrajinskými orgány s cílem usnadnit uznávání akademických kvalifikací získaných v členských státech na Ukrajině, mimo jiné podporou ukrajinského národního informačního střediska pro akademickou mobilitu v rámci boloňského procesu.

4.4. Přístup ke zdravotní péči a sociálním dávkám

Klíčovými aspekty dočasné ochrany jsou lidská důstojnost a důstojná životní úroveň. Směrnice vyžaduje, aby členské státy poskytovaly nezbytnou pomoc, pokud jde o sociální zabezpečení a tam, kde jich není, také prostředky k obživě, jakož i zdravotní péči⁴³. V reakci na to členské státy, a to i s podporou jiných partnerů, obecně poskytly okamžitou humanitární pomoc. Rovněž začlenily osoby požívající dočasné ochrany do širších systémů sociální ochrany, které mohou zajistit zásadní přechod od pomoci ad hoc při mimořádných událostech k cílené sociální pomoci a soběstačnosti⁴⁴.

Druh, úroveň a dokonce doba trvání **dávek sociální pomoci** (v hotovosti i bezhotovostně) pro osoby požívající dočasné ochrany se v jednotlivých členských státech značně liší, což odráží rozmanitost a často složitost vnitrostátních sociálních systémů. Lze rozlišit tři široké přístupy: značný počet členských států přistupuje k osobám požívajícím dočasné ochrany stejně jako k vlastním státním příslušníkům/občanům nebo k osobám s přiznaným postavením uprchlíka a poskytuje jim stejný přístup k sociálním službám a podpůrným opatřením. To často zahrnuje zmírnění požadavků na přístup, aby byly zohledněny specifické okolnosti vysídlení, např. pokud jde o ověřování při zjišťování majetkových poměrů nebo o jiná kritéria způsobilosti. Ostatní členské státy zařazují osoby požívající dočasné ochrany do systémů podpory zavedených pro žadatele o mezinárodní ochranu. Několik dalších vypracovalo ujednání ad hoc zaměřená konkrétně na osoby požívající dočasné ochrany. V takových případech je

⁴³ Viz článek 13 směrnice o dočasné ochraně.

⁴⁴ Článek 13 rovněž stanoví: „Pokud osoby požívající dočasné ochrany vykonávají zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost, bere se při určování výše navrhované pomoci ohled na schopnost uspokojit své vlastní potřeby.“

úroveň podpory často méně velkorysá nebo časově omezená. Jeden členský stát provozuje hybridní systém, v jehož rámci se na ukrajinské státní příslušníky a státní příslušníky třetích zemí používající dočasnou ochranu vztahují odlišná ustanovení.

Velká většina členských států rovněž poskytuje různé druhy dalších dávek nebo jednorázových podpůrných opatření: např. příspěvek na bydlení, bezplatné jízdenky na vlak nebo počáteční příspěvky na obživu či integraci, zvláštní integrační kurzy nebo související podporu, rehabilitační služby a dostupná řešení pro osoby se zdravotním postižením.

Kromě opatření členských států poskytovala v mnoha případech evropská občanská společnost často nezbytnou dodatečnou podporu prostřednictvím platform dobrovolné podpory, individuálních darů a dalších iniciativ. Přibližně v polovině členských států, zejména v těch, které přijaly nejvyšší počet osob používajících dočasnou ochranu, byly spuštěny specializované online platformy pro koordinaci nabídek a podpory poskytované sociálními organizacemi, podniky a soukromými osobami⁴⁵.

Vzhledem k vývoji situace a k prodloužení dočasné ochrany nejméně do března 2024 členské státy přezkoumávají a mění vnitrostátní právní předpisy a opatření. Komise bude spolupracovat s členskými státy s cílem zajistit, aby osobám používajícím dočasnou ochranu byla i nadále přiznávána všechna práva stanovená ve směrnici, a podporovat politiky vedoucí k jejich samostatnosti (zejména prostřednictvím přístupu k pracovním místům a možnostem vzdělávání a odborné přípravy).

Směrnice o dočasné ochraně vyžaduje, aby pomoc nezbytná v souvislosti se zdravotní péčí zahrnovala alespoň péči v akutních případech a základní léčbu onemocnění. S ohledem na pokyny Komise v této věci dospěla Komise v první zprávě⁴⁶ k závěru, že většina členských států poskytla osobám používajícím dočasnou ochranu inkluzivní přístup k vnitrostátním systémům zdravotní péče, a to na stejné úrovni jako svým vlastním občanům nebo v podobné míře, pouze s několika rozdíly.

Praktické obtíže při provádění v některých členských státech se týkají například nedostatku informací o přístupu ke zdravotní péči nebo jazykových bariér. Problémy pro systémy zdravotní péče v hostitelských zemích rovněž představovaly rozdíly v očkovacích plánech⁴⁷ a v léčebných postupech u některých chronických a přenosných nemocí. Komise v současné době spolupracuje s členskými státy na určení problémů s přístupností, přičemž druhá zpráva bude zveřejněna v dubnu 2023.

Celkovým problémem zůstává rovněž identifikace a podpora osob se **zdravotním postižením**. Klíčové otázky se týkají identifikace osob se zvláštními potřebami a osob se zdravotním postižením prostřednictvím včasného lékařského posouzení či ze strany sociálních pracovníků nebo způsobu, jak převést stávající osvědčení o zdravotním postižení do různých vnitrostátních systémů podpory pro osoby se zdravotním postižením. Komise k této otázce

---

⁴⁵ Agentura EUAA, Providing Temporary Protection to Displaced Persons from Ukraine A Year in Review (Poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny: ohlédnutí za jedním rokem).

⁴⁶ [Report on access to health care in EU Member States - Implementation of Temporary Protection Directive \(2001/55/EC\) and Council Implementing Decision \(EU\) 2022/382](#) (Zpráva o přístupu ke zdravotní péči, který členské státy EU zajišťují při provádění směrnice o dočasné ochraně (2001/55/ES) a prováděcího rozhodnutí Rady (EU) 2022/382).

⁴⁷ Ve velké většině členských států bylo provedeno bezplatné očkování proti COVID-19.

poskytla příslušné pokyny a propojila členské státy, partnery z řad občanské společnosti a ukrajinské orgány a další organizace, aby pomohli tyto problémy řešit⁴⁸.

Prostřednictvím mechanismu civilní ochrany Unie EU podporuje **zdravotní evakuaci ukrajinských pacientů a raněných ve válce**, kteří kvůli válce již nemohli být léčeni na Ukrajině. Do 20 zemí EU a EHP bylo úspěšně evakuováno 2 000 ukrajinských pacientů. K usnadnění evakuace bylo v polském Řešově zřízeno zdravotnické středisko. K tomu bylo potřeba společného úsilí Evropské komise, Světové zdravotnické organizace, členských států EU a EHP, Ukrajiny a Moldavské republiky. Na žádost ukrajinských orgánů byl vypracován program repatriace EU k usnadnění návratu evakuovaných pacientů na Ukrajinu. Ukrajina je rovněž přidružena k programu EU pro zdraví a připojuje se k několika akcím, jako je společná akce o integraci evropských referenčních sítí pro vzácná onemocnění do vnitrostátních systémů zdravotní péče.

Prostřednictvím platformy EU pro politiku v oblasti veřejného zdraví byla zřízena síť pro podporu Ukrajiny, sousedních členských států EU a Moldavska na podporu spolupráce a koordinace nevládních organizací a občanské společnosti v jejich úsilí o podporu zdravotní péče na Ukrajině a pro vysídlené osoby z Ukrajiny. Komise podpořila činnost sítě dalším financováním z programu EU pro zdraví prostřednictvím výzev k předkládání návrhů zaměřených na organizace pacientů a občanské společnosti na podporu osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině.

Mnohé z vysídlených osob, včetně dětí, mají kvůli traumatizujícím zkušenostem z ruské agrese specifické potřeby. Za účelem doplnění podpory v oblasti duševního zdraví anebo psychosociální podpory nabízené ve většině členských států proto Komise poskytla další finanční prostředky na psychologickou první pomoc prostřednictvím různých kanálů, včetně Mezinárodní federace společností Červeného kříže a dalších nevládních organizací.

Další kroky:

- Komise do dubna 2023 podá zprávu o překážkách v přístupu ke zdravotní péči a projedná s členskými státy, jak je překonat.
- Komise bude s členskými státy spolupracovat na pokračování cílených opatření. Prioritou bude očkování vysídlených dětí v souladu s očkovacími programy hostitelské země, a to po dohodě s členskými státy. Prioritou by měla být také podpora kontinuity péče o osoby, které potřebují dlouhodobou léčbu. Měl by být zajištěn epidemiologický dozor.
- Komise bude s členskými státy spolupracovat na pokračující podpoře ukrajinských pacientů s rakovinou prostřednictvím současných zdravotních evakuací, poskytování léků proti rakovině Ukrajině a účasti Ukrajiny na činnostech rozvíjených v rámci Evropského plánu boje proti rakovině, a to prostřednictvím programu EU pro zdraví.
- Komise plně zavede psychosociální podporu a podporu duševního zdraví ukrajinských vysídlených osob prostřednictvím dohod s Mezinárodní federací společností Červeného kříže a Červeného pŕlmesíce a nevládními organizacemi, mimo jiné rozšířením ustanovení o odborné přípravě v oblasti duševního zdraví pro učitele a sociální pracovníky.

---

⁴⁸ [Sdělení Komise – Operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí Rady 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.](#)

4.5. Přístup k zaměstnání

Začlenění na trh práce má zásadní význam pro to, aby lidé byli finančně nezávislí, podporovali své rodiny a přispívali hostitelské komunitě. Začlenění bude pro Ukrajinu prospěšné i v dlouhodobém horizontu, až se lidé s nově získanými dovednostmi vrátí domů a pomohou obnovit zemi.

Aby členské státy zajistily okamžitý přístup na trh práce, odstranily po aktivaci směrnice o dočasné ochraně mnoho formalit a dalších administrativních kroků (jako jsou dodatečná pracovní povolení) nebo jiných překážek. V červnu 2022 Komise na základě zkušeností z předchozích krizí poskytla pokyny a navrhla konkrétní opatření k usnadnění přístupu na trh práce, k odbornému vzdělávání, odborné přípravě a vzdělávání dospělých⁴⁹.

Dosavadní důkazy ukazují, že tyto iniciativy byly úspěšné a že vstup vysídlených osob z Ukrajiny na trh práce byl rychlejší než u žadatelů o mezinárodní ochranu a osob s postavením uprchlíka⁵⁰. Dostupné údaje z prosince 2022 naznačují, že v celém Evropském hospodářském prostoru bylo zaměstnáno více než 1,1 milionu osob vysídlených z Ukrajiny⁵¹. Nejméně 614 933 osob požívajících dočasné ochrany bylo zaměstnáno v 18 členských státech, Norsku a Lichtenštejnsku a 413 365 osob je registrováno jako uchazeči o zaměstnání v 15 členských státech (k 1. březnu 2023).

V rámci těchto iniciativ zahájily Komise a Evropský orgán pro pracovní záležitosti v říjnu 2022 **pilotní projekt rezervoáru talentů**⁵² pro osoby přecházející před ruskou agresí vůči Ukrajině. Iniciativa podporuje integraci osob požívajících dočasné ochrany na trhu práce po celou dobu jejich pobytu v EU. Usnadňuje propojování jejich profilů s pozicemi a volnými pracovními místy odpovídajícími jejich dovednostem a kvalifikaci. Od února 2023 jim pomáhá vytvářet životopisy a zpřístupňovat jejich profily více než 4 000 zaměstnavatelů v EU s 3 900 000 volnými pracovními místy. Zaměstnavatelé zaregistrovaní na portálu EURES jsou mimo jiné prověřováni s cílem předejít riziku pracovního vykořisťování. Přestože je portál k dispozici uchazečům o zaměstnání ve všech členských státech EU, některé členské státy investovaly další zdroje na podporu jeho realizace⁵³. V zájmu zajištění rychlejší integrace osob požívajících dočasné ochrany na trhu práce se členské státy vyzývají, aby pilotní projekt rezervoáru talentů lépe propagovaly a podporovaly prostřednictvím aktivních propagačních a informačních kampaní.

K úspěšnému začlenění na trh práce je obzvláště důležité rychlé potvrzování dovedností a uznávání kvalifikací. V dubnu 2022 vydala Komise **doporučení a praktické rady pro flexibilní uznávání kvalifikací**, které osobám přecházejícím před ruskou válkou proti Ukrajině poskytuje přístup k regulovaným povoláním nebo k dalšímu vzdělávání, a sleduje jeho provádění⁵⁴. S cílem podpořit lepší porozumění a srovnatelnost ukrajinských kvalifikací s

⁴⁹ [Sdělení Komise o pokynech pro přístup na trh práce, k odbornému vzdělávání a přípravě a vzdělávání dospělých osob přecházejících před válečnou agresí Ruska proti Ukrajině.](#)

⁵⁰ [OECD Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine – What we know about the skills and early labour market outcomes of refugees from Ukraine](#) (OECD: Politické reakce na dopady války na Ukrajině – Co víme o dovednostech a o prvních výsledcích uprchlíků z Ukrajiny na trhu práce).

⁵¹ [Podpora veřejných služeb zaměstnanosti pro osoby vysídlené z Ukrajiny: nejnovější vývoj – Zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování.](#)

⁵² [EU Talent Pool Pilot](#) (Pilotní projekt rezervoáru talentů EU).

⁵³ Kypr, Španělsko, Finsko, Chorvatsko, Litva, Slovensko, Polsko.

⁵⁴ [Doporučení Komise \(EU\) 2022/554 ze dne 5. dubna 2022 o uznávání kvalifikací osob přecházejících před ruskou invazí na Ukrajině.](#)

kvalifikacemi získanými v EU Komise zveřejnila srovnávací zprávu⁵⁵ a organizuje výměny pro odborníky z praxe a další subjekty zapojené do přezkumu kvalifikací.

Mnoho členských států již učinilo důležité kroky k usnadnění uznávání kvalifikací⁵⁶, přičemž některé z nich v oblasti uznávání akademických kvalifikací uzavřely s Ukrajinou dohody. Je důležité zajistit, aby lidé měli přístup k práci, která odpovídá jejich kvalifikaci a zkušenostem.

Vzhledem k převaze ukrajinských domácností vedených ženami mezi osobami požívajícími dočasné ochrany se programy začleňování na trh práce v několika členských státech zaměřily na **podporu žen z Ukrajiny**. V této souvislosti je obzvláště důležitou podmínkou pro jejich rychlé a udržitelné začlenění na trh práce dostupnost služeb „předškolního vzdělávání a péče“.

Zvláštní pozornost byla a bude věnována také **ukrajinským novinářům a pracovníkům sdělovacích prostředků**. Novináře v EU hostil „Celoevropský mechanismus rychlé reakce v případech porušování svobody tisku a sdělovacích prostředků“⁵⁷, podporovaný EU. Ukrajinským sdělovacím prostředkům byl otevřen další projekt financovaný EU na podporu přeshraničních partnerství v oblasti žurnalistiky⁵⁸. Na podporu podnikatelského potenciálu mladých Ukrajinců přijala Komise opatření umožňující pružnější účast v programu Erasmus pro mladé podnikatele. V důsledku toho zaznamenal program od roku 2018 nejvyšší počet ukrajinských podnikatelů, kteří se do programu hlásili a účastnili se jej.

Komise rovněž zintenzivnila svou práci se sociálními a hospodářskými partnery v rámci Evropského partnerství pro integraci s cílem podpořit integraci osob požívajících dočasné ochrany na trh práce. Jak bylo zdůrazněno ve společném prohlášení vydaném v prosinci 2022, jeho členové souhlasí s tím, že se zaměří na posílení struktur spolupráce mezi příslušnými aktéry na trhu práce a na usnadnění a zjednodušení posuzování, uznávání a potvrzování dovedností a kvalifikací uprchlíků a migrantů⁵⁹.

Vzhledem k tomu, že členské státy začínají provádět své programy ESF+ na období 2021–2027, bude Komise sledovat využívání ESF+ na podporu trhu práce a sociálního začleňování státních příslušníků třetích zemí, zejména z Ukrajiny.

Pro zajištění přístupu osob vysídlených z Ukrajiny na trh práce byla dosud klíčovým faktorem jasnost, pokud jde o právo na zaměstnání a samostatnou výdělečnou činnost bez prodlení nebo podmínek. Stále je možné zintenzivnit úsilí s cílem oslovit vysídlené osoby s informacemi o možné podpoře vstupu na trh práce a podpořit registraci ve veřejných službách zaměstnanosti. Nejistota ohledně toho, jak dlouho mohou lidé vysídlení z Ukrajiny zůstat v EU, zároveň vyžaduje flexibilní přístup k zajištění rychlého a udržitelného přístupu na trh práce. V tomto ohledu představuje důležitý krok výhledové úsilí členských států, jako jsou Polsko, Estonsko a další, o usnadnění přístupu k jiným statusům legální migrace, a to i prostřednictvím zaměstnání. V budoucnu bude muset tento přístup i nadále doprovázet proaktivní úsilí při poskytování jazykových kurzů, lepšího přístupu a začlenění na trh práce, aby nikdo nezůstal opomenut.

Další kroky:

---

⁵⁵ [Comparison report of the European Qualifications Framework and the Ukrainian National Qualifications Framework](#) (Zpráva o porovnání evropského rámce kvalifikací a ukrajinského vnitrostátního rámce kvalifikací).

⁵⁶ Například opatření umožňující ukrajinským zdravotnickým pracovníkům pracovat v Lotyšsku pod dohledem před formálním uznáním jejich kvalifikace.

⁵⁷ <https://www.mfr.eu>

⁵⁸ <https://www.investigativejournalismforeu.net>

⁵⁹ [Evropské partnerství pro integraci](#).

jednotlivce z rodin s potenciálními hostiteli a zároveň posoudí potřeby členských států a vytvoří mechanismus pro postoupení, který propojí ubytování s několika integračními službami. Další projektové činnosti budou zahrnovat poskytování podpory a poradenství hostitelům. Složky programu budou prováděny v průběhu roku 2023 v Belgii, Francii, Německu, Maďarsku, Irsku, Nizozemsku, Lucembursku, Polsku, Rumunsku a na Slovensku.

Kromě toho Komise v lednu 2023 zveřejnila výzvu k předkládání návrhů na projektové granty v rámci Azylového, migračního a integračního fondu⁶⁴ na další podporu a propagaci programů komunitního patronátu a na pomoc při rozvíjení doplňkovosti mezi přijímacími kapacitami členských států a nabídkou bydlení poskytovanou prostřednictvím soukromých systémů ubytování. Bude tak možné začlenit poznatky získané z reakce na situaci Ukrajiny a určit příležitosti k rozšíření strukturální přijímací kapacity na úrovni EU. Dobré předpoklady k podpoře těchto režimů v členských státech EU bude mít rovněž ESF+.

V budoucnu budou muset vysídlené osoby z Ukrajiny přejít z krátkodobého nouzového bydlení nebo dočasného soukromého ubytování na udržitelnější řešení bydlení, aby se předešlo trvalé závislosti na státním příjmu. Kromě toho musí být k dispozici přístupné bydlení pro osoby se zdravotním postižením. Nedostatek cenově dostupného nebo sociálního bydlení, který v některých členských státech vede ke krizi na trhu s bydlením, tento přechod ztěžuje. Pokud osoby požívající dočasné ochrany za ubytování plně nebo částečně platí, je pro zachování přístupu k ubytování pro osoby, které jej potřebují, rozhodující náležitý průzkum majetkových poměrů a v případě potřeby podpora.

Další kroky:

- Platforma solidarity bude i nadále sledovat trendy v oblasti vysídlování a aktualizovat evropský pohotovostní plán, aby zajistila, že ubytování bude k dispozici.
- Komise bude sledovat uplatňování směrnice o dočasné ochraně v oblasti přijímání, aby identifikovala rizika při přechodu z nouzového ubytování na dlouhodobější řešení, zejména u zranitelných osob.
- Platforma solidarity projedná provádění iniciativy Bezpečné domovy a pokyny s cílem určit klíčové kroky, které mají být přijaty v nadcházejících měsících, a získané poznatky.
- Evropská integrační síť⁶⁵ bude pokračovat ve výměně osvědčených postupů při poskytování přístupného bydlení na základě diskusí, které se konaly ve dnech 2. a 3. února 2023 ve Švédsku.
- Komise uvolní 8 milionů EUR na financování podpory a propagace programů komunitního patronátu v roce 2023.
- Komise bude sledovat provádění projektu Bezpečné domovy, koordinovaného Mezinárodní federací společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, a podle potřeby jej posílí.

---

⁶⁴ [Azylový, migrační a integrační fond \(AMIF\) – výzva k předkládání návrhů – 17. ledna 2023.](#)

⁶⁵ Evropská integrační síť sdružuje zástupce vnitrostátních veřejných orgánů, zejména z ministerstev odpovědných za integraci migrantů, ze všech 27 členských států EU a Islandu a Norska. Ty často hrají roli při plánování a provádění zvláštních možností financování EU, jako je Azylový, migrační a integrační fond (AMIF), ve svých zemích. Členové Evropské integrační sítě se za účelem výměny znalostí rovněž účastní cílených studijních návštěv, vzájemných hodnocení, workshopů a akcí vzájemné pomoci týkajících se konkrétních aspektů integrace. Viz [Evropská integrační síť | Evropské internetové stránky o integraci \(europa.eu\)](#).

5. Finanční a operační podpora

EU poskytla podporu prostřednictvím bezprecedentních opatření a financování, které řeší potřeby vysídlených osob, přičemž čerpá z několika fondů EU. Komise na podporu členských států velmi brzy zmobilizovala svůj komplexní soubor nástrojů ve všech výdajových programech EU.

5.1. Finanční podpora

Od března 2022 byla pravidla upravující politiku soudržnosti několikrát revidována, aby členské státy mohly přerozdělit nevyužité finanční prostředky z finančního krytí na období 2014–2020 a poskytnout dodatečnou likviditu i z nového finančního krytí na období 2021–2027. **Balíček Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE)**, který se skládal ze tří změn⁶⁶, zvýšil flexibilitu stávajících pravidel, poskytl více likvidity na financování naléhavých potřeb a zjednodušil podávání zpráv řídicím orgánům.

Celková dodatečná likvidita, kterou EU poskytuje prostřednictvím balíčků CARE a FAST-CARE, činí 13,6 miliardy EUR. Částka ve výši téměř 1 miliardy EUR byla přeprogramována⁶⁷ na financování přijetí a příjezdu vysídlených osob z Ukrajiny a na usnadnění přístupu k normálnímu trhu práce, vzdělávání, jazykovým kurzům, péči o děti, bydlení, zdravotní péči a dalším opatřením v oblasti dlouhodobé integrace. Vzhledem k tomu, že taková opatření jsou často poskytována místními orgány a organizacemi občanské společnosti, jsou členské státy povinny těmto příjemcům přidělit alespoň 30 % příslušných opatření CARE⁶⁸.

EU rovněž změnila **fondy v oblasti vnitřních věcí**, aby zvýšila finanční flexibilitu a usnadnila členským státům přerozdělení dostupných prostředků v rámci jejich programů na období 2014–2020 na akce zaměřené na vysídlené osoby z Ukrajiny, jako je pokrývání potřeb souvisejících s prvotním přijetím (např. nouzové ubytování, potraviny, zdravotní péče, další zaměstnanci atd.) a podpora úsilí členských států (např. počáteční zpracování a registrační činnosti a odkazování osob na specializované podpůrné služby).

Kromě toho byla z fondů v oblasti vnitřních věcí prostřednictvím akce s názvem „Stojíme za Ukrajinou“, která se konala dne 9. dubna 2022, mobilizována částka ve **výši 400 milionů EUR na finanční pomoc při mimořádných událostech**. Z toho bylo 385 milionů EUR přiděleno na pokrytí nejnaléhavějších potřeb v členských státech⁶⁹, které jsou přílivem vysídlených osob z Ukrajiny zasaženy nejvíce, a na včasnou integraci, zatímco zbývajících 15 milionů EUR je plánováno zejména na řešení iniciativy „Bezpečné domovy“ a na poskytování psychosociální podpory vysídleným osobám z Ukrajiny.

Prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu Komise rovněž podporuje správní orgány členských států při usnadňování přístupu k právům podle směrnice o dočasné ochraně. To přispívá k posílení víceúrovňové koordinace a zlepšení postupů týkajících se přístupu k sociálním službám, vzdělávání a pracovním místům pro vysídlené osoby z Ukrajiny.

---

⁶⁶ [Nařízení \(EU\) 2022/562 ze dne 6. dubna 2022](#), [nařízení \(EU\) 2022/613 ze dne 12. dubna 2022](#), [nařízení \(EU\) 2022/2039 ze dne 26. října 2022](#).

⁶⁷ Od 31. ledna 2023.

⁶⁸ Probíhá přeprogramování s cílem vytvořit tento systém a Komise zkontroluje dodržování této podmínky při uzavírání programů.

⁶⁹ Mimořádná pomoc ve výši 385 milionů EUR byla přidělena Česku (54,4 milionu EUR), Polsku (200,1 milionu EUR), Estonsku (10,1 milionu EUR), Litvě (10,1 milionu EUR), Bulharsku (10,9 milionu EUR), Lotyšsku (7,8 milionu EUR), Rumunsku (39,1 milionu EUR), Maďarsku (21,1 milionu EUR), Slovensku (24,7 milionu EUR) a Kypru (6,7 milionu EUR).

Po přijetí nové generace programů mají členské státy přístup k významné finanční podpoře v rámci **fondů v oblasti vnitřních věcí a politiky soudržnosti na období 2021–2027**, což jim umožňuje zahájit akce přizpůsobené jejich zvláštním potřebám.

Komise bude i nadále spolupracovat s členskými státy, zejména s ohledem na závěry Evropské rady ze dne 9. února 2023, aby zajistila, že bude i nadále poskytována přiměřená a pružná finanční pomoc členským státům, které nesou největší zátěž spojenou se zdravotními, vzdělávacími a životními náklady uprchlíků.

5.2. Operační podpora

Ruská agrese vůči Ukrajině spustila největší mimořádnou operaci od vytvoření **mechanismu civilní ochrany Unie**, který prokázal schopnost mobilizovat pomoc jak pro Ukrajinu, tak pro členské státy EU, které jsou přílivem vysídlených osob z Ukrajiny zasaženy nejvíce. V Polsku, Rumunsku a na Slovensku byla v rámci mechanismu civilní ochrany Unie zřízena tři logistická centra s cílem nasměrovat více než 80 000 tun věcné pomoci z členských států a zúčastněných zemí na Ukrajinu. Evropské středisko odezvy na mimořádné události (ERCC) řídilo dosud největší a nejsložitější operaci mechanismu civilní ochrany Unie s odhadovanou finanční hodnotou pomoci ve výši více než 540 milionů EUR. Ta zahrnuje mimo jiné léky a zdravotnické prostředky, záchranná vozidla, generátory energie a transformátory. Koordinovalo také výše zmíněné zdravotní evakuace.

Operační podpora EU se rovněž uskutečnila prostřednictvím zapojení jejích **agentur**, zejména agentury EUAA, agentury Frontex, Europolu a agentury FRA.

Agentura EUAA poskytuje podporu 13 členským státům, pokud jde o jejich potřeby v oblasti azylu, přijímání a dočasné ochrany. Dalších 90 pracovníků bylo vysláno s konkrétním cílem poskytnout členským státům podporu při provádění směrnice o dočasné ochraně a při řešení potřeb v oblasti poskytování informací a dalších důsledků ruské invaze na Ukrajinu. Agentura v úzké spolupráci s Komisí vypracovala a distribuovala širokou škálu informačních produktů a zahájila informační kampaně o dočasné ochraně. Členským státům bylo poskytnuto příslušné školení o tom, jak vybavit své zaměstnance znalostmi a dovednostmi potřebnými k uplatňování práv podle směrnice o dočasné ochraně.

Na příslušných hraničních přechodech v Polsku, Rumunsku a na Slovensku a v Moldavské republice je na podporu účinného a rychlého odbavování osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině rozmístěno přibližně 200 pracovníků agentury Frontex. Europol rovněž vyslal zaměstnance a vyslané příslušníky, aby prováděli sekundární bezpečnostní kontroly v Litvě, Polsku, na Slovensku, v Rumunsku, Maďarsku a v Moldavské republice. Zaměstnanci Europolu v těchto zemích rovněž podporují vyšetřování, pokud jsou o to požádáni.

Agentura FRA sestavila zprávy o provádění směrnice o dočasné ochraně a nedávno provedla rozsáhlý průzkum s příjemci, který určil klíčové výzvy a priority pro nadcházející měsíce.

6. Solidarita a partnerství

6.1. Solidarita v akci

Solidarita je určujícím prvkem reakce EU na ruskou agresi vůči Ukrajině, zejména pokud jde o rozhodnutí členských států **upustit od uplatňování článku 11 směrnice o dočasné ochraně**, což osobám požívajícím dočasné ochrany v jednom členském státě usnadňuje možnost přestěhovat se do jiných členských států, aby mohly požívat dočasné ochrany tam. To umožnilo **plynulost dalších pohybů** v EU, což pomohlo snížit tlak na vnitrostátní

přijímací systémy těch členských států, které hraničí s Ukrajinou, a snížit formality⁷⁰ týkající se přemísťování, čímž se nástroj uplatňuje ještě snáze.

S cílem ulevit přetížené přijímací kapacitě Moldavské republiky Komise již od rané fáze v rámci Platformy solidarity podporuje a koordinuje přesuny zranitelných osob, které uprchly z Ukrajiny a které mají nárok na dočasnou ochranu, z Moldavské republiky do členských států EU a dalších zemí přidružených k Schengenu. Doposud se dvanáct členských států EU, jakož i Norsko, Lichtenštejnsko, Švýcarsko a Island, zavázalo přijmout 17 870 osob, které projíždějí Moldavskou republikou. Z dosud přijatých závazků bylo z Moldavské republiky (ke dni 17. února 2023) do EU a dalších zemí přidružených k Schengenu přemísťováno celkem 2 377 osob. Součástí zapojení EU je také finanční podpora činností Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) souvisejících s organizací letů z Moldavské republiky do členských států EU a zemí přidružených k Schengenu v rámci projektu financovaného EU ve výši 15 milionů EUR.

6.2. Spolupráce a koordinace s ukrajinskými orgány

Jedním z **charakteristických znaků** operativní reakce na tuto krizi ve srovnání s jinými krizemi v minulosti se rychle staly zapojení a účast na zasedáních ukrajinských orgánů na Ukrajině a ukrajinských velvyslanectví a konzulátů v členských státech EU. Komise byla schopna navázat úzkou spolupráci s ukrajinskými orgány, což umožnilo širší koordinaci i v klíčových oblastech zaměřených na ochranu kategorií zranitelných osob, předcházení obchodování s lidmi a převaděčství a na lepší identifikaci výzev, kterým lidé čelí při přístupu k právům spojeným s dočasnou ochranou v praxi. To Komisi a členským státům pomohlo odhalit a napravit nedostatky při provádění směrnice.

6.3. Od evropské solidarity ke globální reakci

Komise se obrátila na své mezinárodní partnery vytvořením mezinárodní části Platformy solidarity, která zahrnuje **Spojené státy, Kanadu a Spojené království**. Cílem je výměna informací o systémech zavedených různými zeměmi, které nabízejí ochranu osobám prchajícím před ruskou agresí vůči Ukrajině⁷¹, sdílení aktuálních informací o okolnostech situace na Ukrajině, a projednání pohotovostního plánování a další pomoci.

Úzká spolupráce s příslušnými mezinárodními organizacemi, zejména s **Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Mezinárodní organizací pro migraci**, pomohla zlepšit situační povědomí EU. Podpořila informovanější opatření (prostřednictvím studií a analýz) a poskytovala operativní podporu zúčastněným stranám a konkrétním projektům na místě, jako je přesun zranitelných osob prchajících z Ukrajiny z Moldavské republiky do EU a rozvoj standardních operačních postupů, jimiž se tyto přesuny řídí.

7. Pohled do budoucna

Jak bylo zopakováno na zasedání Evropské rady dne 9. února 2023, Unie bude stát na straně osob prchajících před ruskou agresí vůči Ukrajině tak dlouho, jak bude třeba. Aktivací směrnice o dočasné ochraně poskytla EU bezpečí milionům lidí, kteří museli opustit zemi. Dočasná ochrana již byla prodloužena do března 2024. Komise bude připravena podle potřeby předložit návrh na další prodloužení.

Směrnice umožnila bezprecedentní úsilí celé společnosti, které Komise podporovala od prvních dnů reakce. Všechny sektory vládních institucí a společnosti byly nevídaným

⁷⁰ Článek 26 směrnice o dočasné ochraně.

⁷¹ Od začátku války přišlo do USA, Kanady a Velké Británie více než 400 000 lidí z Ukrajiny.

způsobem mobilizovány a uplatňují práva zakotvená ve směrnici o dočasné ochraně. Směrnice podnítila vysoký stupeň inovací, včetně pilotních projektů v různých odvětvích, kam patří zaměstnanost, vzdělávání, bydlení a uznávání kvalifikací, které nabídnou zásadní poznatky pro zlepšení našich politik a připravenost na budoucí scénáře.

Ukázalo se, že směrnice je dostatečně silná a pružná, aby umožnila kolektivní a rychlou reakci, kterou podpořila **intenzivní koordinace na úrovni EU prostřednictvím Platformy solidarity**. To pomohlo vytvořit nové vazby a podpořit spolupráci mezi veřejnými orgány, sociálními partnery, občanskou společností a osobami přecházejícími před ruskou agresí vůči Ukrajině.

Silný koordinovaný přístup EU je nezbytný nejen k dalšímu řešení současných výzev, ale také k budoucím opatřením. Bude zásadní zajistit **bezproblémový přechod** k alternativním právním postavením, která by umožnila přístup k právům nad rámec maximální doby trvání dočasné ochrany, například prodloužením povolení k pobytu a pracovních povolení nebo vytvořením podmínek pro přechod k jiným právním postavením. To je důležité proto, aby nedošlo k přetížení azylových systémů členských států.

Souběžně je zapotřebí **cílené podpory** osobám, které uprchly z Ukrajiny a chtějí se vrátit domů. Komise již v této věci zasáhla prostřednictvím cílených pokynů ve formě často kladených otázek, které objasňují různé důsledky krátkodobých návštěv Ukrajiny a dobrovolného návratu na Ukrajinu⁷² a poskytují záruky pro ty, kteří se chtějí vrátit zpět na Ukrajinu, aby v případě, že budou muset znovu uprchnout, mohli opětovně získat ochranu⁷³. Komise bude situaci i nadále sledovat, aby zajistila, že členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění dobrovolného návratu osob, které se s plným vědomím skutečností rozhodnou vrátit se domů, a tato rozhodnutí podpoří z fondů v oblasti vnitřních věcí. Komise rovněž zintenzivňuje úsilí v rámci mnohostranné platformy pro koordinaci dárců s cílem podpořit proces opravy, obnovy a rekonstrukce na Ukrajině. Návrat vysídlených osob bude v této souvislosti důležitým hlediskem.

Obecněji se směrnice o dočasné ochraně ukázala být základním nástrojem pro zajištění okamžité ochrany v EU a Komise se domnívá, že **by v budoucnu měla zůstat součástí souboru nástrojů, který má Evropská unie k dispozici**.

Zkušenosti však ukázaly, že druhy migračních výzev, kterým Unie čelí, se mohou značně lišit, zejména pokud jde o rozsah toků nebo jejich složení. Proto je nezbytné, aby EU byla vybavena různými nástroji a připravena reagovat na všechny typy krizí. Komise bude spolupracovat se spolunormotvůrci na zajištění toho, že Evropská unie bude v budoucnu vybavena nástroji, které potřebuje, jakož i na zajištění řádného propojení s návrhem Komise na nařízení o řešení krizových situací a zásahů vyšší moci⁷⁴.

Provádění směrnice v blízké budoucnosti bude vyžadovat trvalou podporu, aby se zajistilo, že budou řešeny stávající problémy a že budou zavedena vhodná přechodná a nouzová opatření pro případ budoucích situací. **Platforma solidarity bude i nadále zajišťovat**

---

⁷² [Frequently asked questions received on the interpretation of the Temporary Protection Directive and Council Implementing Decision 2022/382](#) (Časté dotazy ohledně výkladu směrnice o dočasné ochraně a prováděcího rozhodnutí Rady 2022/382).

⁷³ [Frequently Asked Questions on going home to Ukraine on a voluntary basis in the context of the Temporary Protection](#) (Často kladené otázky týkající se dobrovolného návratu domů na Ukrajinu v souvislosti s dočasnou ochranou).

⁷⁴ [Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o řešení krizových situací a zásahů vyšší moci v oblasti migrace a azylu](#).

koordinovanou reakci EU a spolupracovat s členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami.

Solidarita a soucit, které projevují lidé v celé EU, jakož i úsilí vnitrostátních a místních orgánů, zúčastněných stran a komunit, jsou pro nás i nadále důležitým ponaučením a znovu dokazují, že Evropská unie je silná, když jedná jednotně a koordinovaně.

Evropská unie zůstane místem přijímajícím osoby prchající před ruskou agresí tak dlouho, jak bude třeba.